

Роль порталу «Дія» в реалізації національного механізму компенсації за знищене майно як елементу перехідного правосуддя

Валентин Карасьов,

аспірант,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: karasiovvi@krok.edu.ua,

ORCID: 0009-0000-9628-4957

Науковий керівник:

Інна Доляновська,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри державно-правових дисциплін,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: DolianovskaIM@krok.edu.ua,

ORCID: 0000-0002-1606-7096

Реалізація ефективного механізму компенсації за пошкоджене та знищене майно внаслідок збройної агресії Російської Федерації є ключовим елементом перехідного правосуддя в Україні. Сучасні цифрові інструменти, такі як Портал «Дія», відіграють ключову роль у забезпеченні прозорості, оперативності та доступності процесу подання заяв на компенсацію. Використання цифрових платформ дозволяє інтегрувати інноваційні підходи в управління кризовими ситуаціями. У відповідному дослідженні розглядається значення Порталу «Дія» в контексті національного механізму компенсації та його роль у забезпеченні прав громадян в умовах відновлення країни.

Законом України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» від 23 лютого 2023 року № 2923-ІХ (далі – Закон № 2923-ІХ) встановлено, зокрема, основи для надання компенсації власникам окремих категорій об'єктів нерухомого майна, яке було пошкоджене або знищене внаслідок воєнних дій чи інших актів, пов'язаних зі збройною агресією Російської Федерації [1].

Нормами Закону № 2923-ІХ визначено: отримувачів компенсації; порядок створення та основні засади діяльності комісії з розгляду питань щодо надання компенсації; процедуру подання заяв про надання компенсації та їх розгляду; варіанти надання компенсацій; пріоритетне право на отримання компенсації, а також інші аспекти функціонування механізму.

Частина 2 статті 4 Закону № 2923-ІХ передбачає два способи подання заяв про надання компенсації, а саме: в електронній формі - засобами Єдиного державного вебпорталу електронних послуг; у паперовій формі - через ЦНАП, орган соціального захисту населення або нотаріуса [1].

Постановою Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 року № 1137

затверджено Положення про Єдиний державний вебпортал електронних послуг (далі – Положення № 1137). Положення встановлює цілі, завдання та функції Порталу «Дія», який фактично є Єдиним державним вебпорталом електронних послуг [2].

Постановою Кабінету Міністрів України від 30 травня 2023 року № 600 (далі – Постанова КМУ № 600) затверджено Порядок надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна (далі – Порядок № 600). Постанова КМУ № 600 та затверджений нею порядок прийняті відповідно до Закону № 2923-ІХ. Постанова КМУ № 600, окрім іншого, визначає, що заяви про надання компенсації подаються з 15 липня 2023 року [3].

Порядок № 600 хоч і визначає механізм надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна, але поки лише частковий, адже відповідно до 2-1 Порядку № 600, подати заяви про надання компенсації можна лише щодо майна, яке вказане в підпункті «а» пункту 4 частини першої статті 1 Закону № 2923-ІХ.

Підпунктом «а» пункту 4 частини першої статті 1 Закону № 2923-ІХ визначено, що таким майном є квартири, інші житлові приміщення в будівлі, будинки садибного типу, садові та дачні будинки.

Слід відзначити, що урядом цілком логічно виділено саме цю категорію майна, оскільки саме ці об'єкти безпосередньо забезпечують базову потребу громадян у житлі. Втрата житлового приміщення має найбільш суттєвий вплив на соціально-економічний стан людей, їхню безпеку та добробут. Пріоритетність цих категорій майна відображає необхідність якнайшвидшого відновлення житлових умов постраждалих, що є важливою частиною забезпечення їх прав та стабільності.

Пунктом 9 Порядку № 600 визначено, що при поданні заяви в паперовій формі адміністратор ЦНАП, посадова особа органу соціального захисту населення або нотаріус заповнює заяву (з переліком документів, які додаються до заяви) засобами Порталу «Дія».

Таким чином, у будь-якому варіанті подання заява про надання компенсації подається через портал «Дія» для передачі на подальший розгляд відповідно до статей 6, 7 та частин четвертої–шостої статті 8 Закону № 2923-ІХ.

Фактично Портал «Дія» виступає ключовим компонентом цифрової інфраструктури, що забезпечує доступність і прозорість процесу компенсації навіть в умовах активних бойових дій.

Слід також відзначити, що Подання заяв в електронній формі через Портал «Дія» дозволяє громадянам оперативно звертатися за компенсацією незалежно від їхнього місця перебування. Інтеграція з державними реєстрами, зокрема Реєстром пошкодженого та знищеного майна, забезпечує швидку перевірку та обробку даних, що критично важливо в умовах значного навантаження на державні органи. Більше того, цифровий формат дозволяє громадянам відстежувати статус своєї заяви та зменшує ризики зловживань, що сприяє зміцненню довіри до державних інституцій.

Таким чином, Портал «Дія» є ключовим елементом у реалізації національного

механізму компенсації за знищене майно, забезпечуючи доступність, прозорість та оперативність цього процесу в умовах триваючої збройної агресії. Його інтеграція з державними реєстрами, можливість електронного подання заяв та цифровий формат моніторингу статусу звернень створюють ефективний інструмент для захисту прав.

Список використаних джерел

- 1. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України : Закон України від 23.02.2023 № 2923-IX : станом на 21 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#Text> (дата звернення: 23.11.2024).*
- 2. Питання Єдиного державного веб-порталу електронних послуг та Єдиного державного порталу адміністративних послуг : Постанова Каб. Міністрів України від 04.12.2019 № 1137 : станом на 20 черв. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1137-2019-n#Text> (дата звернення: 23.11.2024).*
- 3. Про затвердження Порядку надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна : Постанова Каб. Міністрів України від 30.05.2023 № 600 : станом на 15 черв. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/600-2023-n#Text> (дата звернення: 23.11.2024).*